

HOPE COMES IN OBEDIENCE

(Sketches on the theme of Christ's death and resurrection)

Abstract: The current reflections are related to a topic that can hardly be considered in a way that is completely unknown until now. The provocations to it are rather related to the attempt to rethink it in a new way, with pre-selected accents, fixing the attention on the character of Christ's mission. We will try to take into account both interesting details from the context of the Savior's judgment and part of the messianic character of His person. This direction has one purpose - to repeat once again that the One, whose death and resurrection we remember for more than 2,000 years, has fulfilled the destiny to reveal to us a whole complex of opportunities, hopes, aspirations and love, realized in the first place in obedience.

Author information:

Ivelina Nikolova

Department of Theology
Faculty of Philosophy and History
University of Plovdiv Paisii Hilendarski
✉ ivelina_selo@abv.bg
🌐 Bulgaria

Keywords:

Jesus Christ, trial, hope, obedience, new birth, death and resurrection.

Надеждата приижда в послушание. Исус Христос се въплъщава като пратеника на Бога в този свят, с образа на окончателното слово и любов на Бог Отец, Който изисква пълно послушание и служение от Своя Син: послушание до самопринизяване (kenosis) и служение до смърт, и то смърт кръстна (Фил. 2:8).

Ние познаваме образа на Този, Който слиза смирен и кротък по сърце (Мат. 11:29) тъкмо в послушанието и само така става ясен и Неговия образ на Месия. За нас, християните, няма друго разбиране за очаквания Месия и за Неговото месианско служение. Не такова обаче е разбирането на старозаветните юдеи. За тях месианското очакване е очакване за политическо господство, възприемано като принципно решаване на проблема със страданието (и царуването) на богоизбрания народ. И за да се разграничи от разбирането за насилственото политическо реализиране на тези очаквания, страдащия Раб Господен пребивава в този свят тъкмо в образа на смирен слуга, готов да положи душата Си за Своите (Йоан. 10:11). Решителната готовност за изпълнение на Неговото призвание обаче се движи на ръба между превратното политическо тълкуване на действията Му (което става повод за обвинение и осъждане на Избрания) и страстната готовност да осъществи това, заради което е дошъл на този свят.

Този казус е поставен в една емблематична ситуация, в която се решава съдбата на обвинения Месия: случващото се на първосвещеническият съвет (Марк. 14:55-72).

Безпрецедентният първосвещенически съд

На първосвещеническият съвет не присъства нито един от учениците на Спасителя; липсват сведения за налични протоколи от проведеното заседание; не са напълно изяснени обстоятелствените факти, довели до законното му свикване. Свидетели няма. Няма достоверни аргументи в обвиненията към Исус Христос, отсъства всякаква принципна нагласа за обективност и безпристрастност в разглеждането на делото. В този процес е ясно едно: Той трябва да бъде осъден като богохулник, но и като политически метежник, като претендент за

короната – *titulus crucis*, като узурпатор на властта, като неподчиняващият се на законите и на Закона; с една дума – като престъпник.

Всъщност на този процес тайнствено, но и напълно открито се говори за присъствието и претенциите на Месия; въпросът за месианството играе съществена роля и се явява централен пункт, около който се сформира процесът на осъждането. И още по-точно: иде реч за претенциите на Месия да изпълнява Закона чрез неговото погазване; да оправдава, без да спасява; да идва като очакван, без да донася очакваното. Всичко това обърква, омаскарява, създава тревожност в обстановката сред събралите се водачи на народа, но в същото време ги мотивира да извършат намисленото по-скоро.

В това скоростно протичане на събитията около осъждането и смъртта на Иисус Христос се крие едно от дълбоките противоречия и психологическата дилема, срещу която Той е изправен. Той не може да отхвърли, че е Месията, но и не бива да признава това пред хора, които „не виждат, и слушат, а не чуват, нито разбират... защото сърцето на тия човечи е закоравяло, и с уши тежко слушат, и затворили са очите си, за да не би някога с очи да видят и с уши да чуят...“ (Мат. 13:13 – 15). Иисус Христос трябва да даде Своя отговор за случващото се, движейки се между две граници в думите и в поведението Си: Той не може да отрича напълно месианското Си служение и претенцията да е Месията в собствено лице, защото това би означавало да се разграничи от същината на мисията Си, но и да се оттегли като лъжец, като страхливец или самозванец. Отричането на месианското служение поставя под сериозен въпрос истинността на Неговото пратеничество, а оттам – и на всичко, свързано с Неговата личност в събитиен и есхатологичен план. От друга страна признанието на тази истина се облича в една политическа двусмисленост, напълно чужда и непригодна на истинското Месианство, и се обезсилва откъм настоящо и футуристично съдържание. Дори надеждата се политизира, а реализирането ѝ се принизява до границите на видимия свят. Олекотялата откъм смисъл надежда би се оказала най-безпристрастната съдница на делото Му, но и най-жестокият и неподкупен съдия над претенцията Му да бъде Месия. Тази надежда Спасителят не бива да предава, а тъкмо обратното – да я съхрани до края, да я реализира не в господството и победата, а в страданието, в смазването и в унижението. Дилемата е тежка, а изпълнението ѝ – опасно, но едва ли по-опасно от това, което извършват в този момент изпълнителите на Закона. Те се явяват същинските носители на отговорността от последиците, носители на бъдещото проливане на кръвта на Този Праведник.

Осъждането на Иисус Христос от предателите на Закона се извършва под мотото на по-късно изречената клетва-обещание: „кръвта Му нека бъде върху нас и върху чедата ни“ (Мат. 27:25).

Преди да се сбъдне тази тежка участ, Спасителят трябва да преодолее в Себе Си, но и в морален план, обвинението и предаването на месианското Си достойнство. Това може да се случи само чрез страдание. Оттук нататък Иисус става не очаквания политически Месия, а страдащия Праведник и разпнатия Спасител. Само по този начин месианството не се излага на опасността да бъде избличено или похулено. Само така Иисус може да докаже, че надеждата идва в послушанието на Месия и се реализира в Неговото служение.

Месията донася концепцията за новото раждане по дух

Най-ясното реализиране на титута Месия, отнесен към Иисус Христос, се разкрива в дните на страстната седмица, а се превръща във вероизповедна формула в събитието на кръста. Едва след възкресението Си, Той доказва фактически, че е Месията. Затова можем да кажем, че всичко, което е преживя Иисус онтично преди Пасха, се изразява по блестящ начин онтологично след Пасха. А ние щом искаме да говорим за Него като за Месия, не можем и не бива да прескачаме говоренето за Него като за страдащия Раб Божи, като за изстрадалата Надежда тъкмо в събитията около кръстната смърт. Защото утвърждаването на образа на Месия

се случва в знаменателната поредица от съпътстващите Възкресението, събития. В някакъв друг смисъл тези събития се явяват и окончателен аналог на това, което трябва да преживеят тези, които следват Месията.

Пътят към Възкресението преминава през борбата, през трагедията, през страданието, през унижението, през поражението и изоставеността от Бога: „Боже Мой, Боже Мой, защо си Ме оставил?“ (Марк. 15:34). Тези думи издават човешка непоносимост на страданието, породено от Божествената воля на Отца. Те са базирани върху еврейската традиция и се срещат в Пс. 21. В някакъв смисъл този псалом оказва влияние принципно върху страстите Христови. Псаломът, който е оплаквателен напев, утвърждава богоизоставеността и оформя до крайност трагичната парадигмална участ на страдащия Месия. Но не бива да изпускате от очи и триумфалното в него, но и в думите на Спасителя „Боже Мой, Боже Мой, защо си Ме оставил?“ . Те са също и зов за надежда, за въздигане, за увереност в новото, и прииждане на обновеното. За да се реализира обаче то трябва радикално да скъса със земното, за да се утвърди; трябва решително да издържи вярата, преминала през изпитанието, за да се превърне в любов. Необходимо е онтологичната изоставеност на Бог Отец да бъде изстрадана в пустотата, за да се възпълни в неизследимата тайна на любовта, мислена по нов начин. Точно заради това си заслужава смъртта, мислена като крайно двойно последствие, да бъде обобщение изобщо на пребиваването на Иисус Христос в човешката действителност, но да бъде и начало на нещо ново, необикновено.

В тази върволица на премеждия, но и на очаквания; на страсти, но и на избавление; на тъга, но и на безконечна радост, просветва и новото схващане за месианството, което могат да забележат само тези, чиито очи са отворени и чиито сърца са обрязани „с неръководно обрязване“ (Кол. 2:11). А „необрязаните по сърце“ (Деян. 7:51) биват възпирани от собствената си закоравялост и невежество в невъзможността да схванат Иисус Месията като носител на есхатологичното блаженство, придобито от обновения по дух Негов последовател.

В случващото се около тези обстоятелства се проявява обаче и решителното поведение на Спасителя, Неговата личност и осъществената Му кауза в кръстната смърт. Тук е логиката на оригиналната претенция Той да приижда в този свят като очаквания Месия с неочакваната реализация на месианското Си пратеничество; тук се крие и повратната точка в съвместяването на две традиции, които иначе са напълно чужди една на друга: спасението е за „всеки вярващ, първом на иудеин, сетне и на елин“ (Римл. 1:16). Следователно страдащият, осъден и отхвърлен от евреите Месия донася спасение и за евреите, но Той е спасението и за нас, християните; Неговото Месианство е тяхното дългоочаквано месианство, но и нашето неочаквано спасение; Неговият човешки облик е обликът на човечността за всички; Неговата божественост е символ на божествеността, в която Той ще ни „облече“ тогава, когато преодолеем в себе си дълбокия конфликт с Бога. Този конфликт е в основата на драматичните събития, съпътстващи историята на богоизбрания народ, но и нашата кървава християнска история. Събитията на двата народа доказват, че „страдащият Раб Божи“ и „прославения Бог“ са репрезентати на есхатологичната концепция за обновлението, разкриваща се в земните òси на новото раждане, предназначено за всички, на дълбокото духовно преобразяване, като изискване към всички очакващи Месия, но и към Неговите последователи.

Идеята за новото раждане по дух (Йоан. 3:1-21) е дълбоко вкоренена в пратеничеството, но и в личността на Месия. Той е пратен да възвести познатото по нов начин; Той е познатият Месия, но и напълно новият Месия; Месията притежава божествена личност в човешки облик, а човек трябва да обнови личността си, като придобие божествен облик. По този начин той утвърждава своята висша човечност. Тази съпоставителна игра на думи е динамично закрепена в битийното съществуване на човека. От века човекът е призоваван към обновление и към борба за неговото придобиване (Бит. 3:15). За мнозина обаче то остава тайнствена загадка – такава, каквато е била загадката около месианското достойнство на Спасителя. Следователно

месианството, кръстната смърт и Възкресението Му трябва да се мислят през призмата на тази нова възможност, към която е призван човека – новото раждане. Само чрез Възкресението можем да кажем, Исус е с нас, но по божествен начин с нас, което означава по напълно нов и несводим до разума, начин. Възкресението не е просто възвръщане към живота, а притежание на живота по нов начин; по обновен начин: „вие трябва да се родите свише“ (Йоан. 3:7). Раждането от Духа също не може да бъде извършено и приключено само с ритуалното изчистване на плътта, но дори и само с „прочистването“ на духа; то се случва в дълбините на човешкото изстраждане – там, където няма никой и нищо; само Бог и човек. Това ново раждане и изчистване задължително преминава през личната човешка Голгота, през изоставеността, през самотата, през трагизма и отчаянието. И само така те могат да доведат до прииждането на сила, защото Божията сила „в немощ се напълно проявява“ (2 Кор. 12:9).

Обновлението на човека обаче няма да доведе до възкресение, ако не премине през послушанието. Този е пътят на Спасителя; този е и нашият път. Ние не познаваме друг път, защото няма нито кой да го открие, нито правдив начин, за да го реализира. Освен, че пътят ни не е лек и лесен, той е тесен и криволичещ, защото се движи в примера на Спасителя, разкрит в безпрецедентния обвинителен процес: да отхвърли ли Своето месианско достойнство, или да го утвърди? Пътят на нашето духовно раждане също се движи на границата, на ръба, на изкушението да отхвърлим тази възможност, или да я приемем. Дълбокият психологически конфликт на новото раждане на човека е задължителният конфликт преди неговото „възкресение“. Това е *sine qua non* на дълбоката лична драма, без която няма живот, и то – живот вечен.

От смърт – към Възкресение

Всичко, което преживява Спасителят в последните дни от Своя живот, е поместено в един есхалотологичен контекст, с който Той обявява края на старото и началото на новото, в множество смисли: битиен, събитиен, личностен, есхалотологичен, но и исторически. Личната драма на Месията се разиграва на прехода между старата и новата история, но и върху авансцената на световната човешка история. И тук не е задоволително да споменем само политическите причини, довели до драматичния сблъсък между човека и Бога в този исторически начин. Исус не е само закононарушителят, не е само политическият метежник, не е само обратното на конформиста, а преди всичко Този, Който доброволно се самоотдава и доказва, че никога не е бил другото. Събитията, съпътстващи тежестта на земното Му пребиваване в този мъчително тежък отрязък от живота Му, не могат да бъдат гледани само като биографичен откъс на Неговия живот. Исус желае страстно да доведе създалия се конфликт до самия му край, да изведе резултата и последиците от него, а чрез това и да го утвърди по окончателно исторически и неповторим начин. Конфликтът между Бога и човека, между старото и новото, между лъжата и истината, между живота и смъртта, се решава и утвърждава само и единствено във Възкресението. Исус знае, че само достигането до Възкресението решава всяка кауза, всяко дело, развързва веригите, породени от всички конфликти между човека и Бога, но разрушава и преградите в човешкото тесногърдие, на телесната, но и на духовната ограниченост на този свят. Само Възкресението дава отговор на неотговорените въпроси на Синедриона, на разярената тълпа наблюдаваща бичуването, пред безсилието и объркването отчаяние на верните Му, стоящи пред кръста.

Исус от Назарет ясно е съзнавал и това, че единственото условие за утвърждаването на Възкресението в условията на този свят, в условията на човешкото безсилие, се реализира в поляристите между богатство и бедност, умиране и въздигане, очакване и отхвърляне, за да премине от пълната пустота на живота – в пълнотата на живота чрез Възкресението.

Тъй като спасението е за „всеки вярващ, първом на иудеин, сетне и на елин“ (Римл. 1:21), то и отдаването на живота на Спасителя е „откуп (lytron) за мнозина“ (Марк. 10:45). По този

начин Възкресението намира опора в живота тук, на земята. Така кръстната смърт може да стане залог за вечен живот. Така възкресението придобива сотириологично значение.

Придобиването на живота повторно е възможно само в умирането за другите, в полагаането на душата си за тях (Йоан. 10:11). В смъртта на Исус от Назарет и в Неговата тотална принизеност Възкресението придобива своята висша признателност, недвусмисленост и окончателност. За тези, обаче които не могат да видят това с духовните си очи, каузата на Месията е не само Негов личен провал, но и публично излагане с катастрофални последици. За тях така се срива нечуваната динамика в Христовото благовестие за бъдещия нов еон. Всичко това е вярно, но то трае само три дни – до събитието на Възкресението. Тогава става ясно, че то напълно се различава от всякаква спиритуалност, не може да бъде отъждествено с нито едно предишно възвръщане към живота, което историята познава. В Христовото възкресение се реализира познатото послание на Бога за прииждането Му в сила и в слава (Пс. 62; Пс. 95). Така кръстът – от оръдие за позор, край и провал, става инструментът за придобиване на милосърдното любящо приемане на човека от Бога. Чрез обновеното схващане на кръста – като оръдие с божествено послание, Бог снизхожда окончателно при човека, а човекът може да пребъдва при Бога.

Възкресението е и историческо събитие, породило вярата в Спасителя и не може да бъде сведено само до визионерски очаквания. То е исторически легитимирано, но и предмет на вярата. Възкресението и вярата съвпадат смислово, съдбовно и исторически. Заради това Възкресение по-късно последователите на Месията са готови да вървят саможертвено към смъртта, без оглед на смисъла на живота; защото разбират, че без възкресение няма живот; живот няма и без дилемата пред смъртта. Христовите последователи преминават границата на смъртта с надеждата не просто в живота, но във възкресението и живота: „Аз съм възкресението и животът; който вярва в Мене, и да умре, ще оживее“ (Йоан. 11:25). Без смъртното свидетелство на Христовите апостоли вярата във възкресението не би могла да просъществува. Самата вяра не е достъпна и до нас по друг начин, освен през апостолската вяра. Тя така е преподадена и в Църквата, като общност на вярващите. Това е и вярата на Църквата във Възкресението. Като носителка на керигмата, тя застава днес на мястото на Спасителя като продължителката на Неговото дело. Тъкмо в Църквата с преломява тялото на Спасителя, отдадено за мнозина; тъкмо там възкресението е възможно чрез споделянето на това Тяло като действително, реално, живо. Тялото дава живот, и то – вечен. Поради тази причина по-късно апостол Павел може да каже, че това Тяло е тъкмо за нас (1 Кор. 11:24).

Христовото възкресение е проява на святата вярност и любов на Бога към човека в най-фундаменталното изповядване на Неговата божественост. Бог предостави в този свят Себе Си, за да придобие всички в него чрез Своята отдадена божественост. Животът на Исус по този начин е същинското обобщение и определение на тази вяра. А ние чрез нея превъзможваме схващането на смъртта като край, и я виждаме като залог за бъдещото си възкресение. Преминаването през смъртта е не риск, а проява на вяра у Бога. Вярата в Този, за Когото всичко е възможно (Мат. 19:26), е вяра и за невъзможното и за вярващия (Марк. 9:23). Точно заради това Спасителя не Го „отмина тая чаша“, макар за Отца да е възможно да я отмени (Марк. 14:36). Страдащият не пожела да бъде Неговата воля, а волята на Неговия Отец („Ава Отче! За Тебе е всичко възможно; отклони от Мене тая чаша; но да бъде не каквото Аз искам, а каквото Ти“; Марк. 14:36).

Смисълът на цялото кръстно повинуване е изключително интимният битиен център на делото на Разпятия; то е вечно прихождение към Отца, израз на любовта Му към Него чрез послушание и служение, действие в принизяването и снизхождането. Самоотдаването на Сина към Отца е навлизане във вечната слава на същия Този Отец (Йоан. 17 гл.).

Разбирани така надеждата, смъртта и Възкресението могат да бъдат изповядани в пасхалния поздрав във вярата: Христос воистину воскрес!